

**AN'ANAVIY IJROCHILIKDA CHOLG'U SOZLARINING O'RNI VA
AHAMIYATI**

Yunusova Mashhura Shamsiddin qizi

Nizomiy nomidagi TDPU "Musiqqa ta'limi va san'at" fakulteti

1-bosqich Magistranti

Annotatsiya: *An'anaviy ijrochilikda cholg'u sozlarining o'rni ularning ijro holati haqida so'z yuritiladi*

Kalit so'zlar: *An'anaviy ijrochilik, ma'naviy meros, qadriyat, san'at, cholg'ushoslik*

**ТРАДИЦИОННОЕ ИСПОЛНИТЕЛЬСТВО И РОЛЬ МУЗЫКАЛЬНЫХ
ИНСТРУМЕНТОВ**

Юнусова Маишхура Шамсиддин кизи

Магистрант 1-го курса

Факультет «Музыкальное образование и искусство

Ташкентский государственный педагогический университет имени

Низами

Аннотация: *В данной работе рассматривается роль музыкальных инструментов в традиционном исполнительстве и особенности их применения в различных формах музыкальной практики.*

Ключевые слова: *Традиционное исполнительство, духовное наследие, ценности, искусство, органология.*

TRADITIONAL PERFORMANCE AND THE ROLE OF MUSICAL INSTRUMENTS

Yunusova Mashhura Shamsiddin qizi

Master's Student, 1st Year

Faculty of "Music Education and Art"

Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

Annotation: *This paper discusses the role of musical instruments in traditional performance and explores their significance within various performance practices.*

Keywords: *Traditional performance, spiritual heritage, values, art, organology.*

An'anaviy ijrochilik san'ati o'zbek xalqining ko'p asrlik madaniy merosining ajralmas qatlamini tashkil etadi. Ushbu ijodiy makonda cholg'u sozlarining tutgan o'rni va ahamiyati nafaqat badiiy ifodaning vositasi, balki xalqning ma'naviy dunyoqarashi, urf-odatlari va tarixiy xotirasining mujassam ko'rinishidir. Avvalo, an'anaviy cholg'ular — dutor, tanbur, gijjak, nay, qo'shnay, chang, doira va boshqalar — o'ziga xos tembr, tovush bo'yoqlari hamda ijro uslublari bilan milliy musiqiy tafakkurning shakllanishida yetakchi rol o'ynaydi. Har bir cholg'u asrlar davomida sinovdan o'tgan, xalqning estetik didi, ruhiy ehtiyoji va musiqiy tajribasiga moslashib borgan.

Cholg'u sozlarining ahamiyati, avvalo, musiqiy janrlarning shakllanishida namoyon bo'ladi. Masalan, maqom yo'llarida tanbur va g'ijjakning, dostonchilikda dutor va qo'shnayning, marosim an'alarida esa doiraning ustuvorligi an'anaviy ijro tizimining ichki qonuniyatlarini ko'rsatadi. Bu sozlar ijrochi uchun nafaqat texnik imkoniyat, balki badiiy mazmunni yetkazish vositasi hisoblanadi.

Shuningdek, an'anaviy cholg'ular madaniy uzviylikning asosiy ko'prigi bo'lib xizmat qiladi. Ular orqali ustoz-shogird an'anasi davom etadi, milliy musiqaning yadro elementi zamondan zamonga o'tib boradi. Har bir cholg'u nafaqat musiqa chalish uchun qurol, balki xalq ruhiyatining timsoli, milliy

identitetning muhim belgisi sifatida qadrlanadi. Bugungi kunda an'anaviy ijrochilikdagi cholg'u sozlarining o'rni yanada kengayib, zamonaviy sahna san'ati, pedagogika va kompozitorlik ijodida yangi talqinlarda qo'llanilmoqda. Bu jarayon an'anaviy cholg'ularning universal badiiy salohiyatga ega ekanini ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, an'anaviy cholg'u sozlari o'zbek milliy musiqiy merosining poydevori bo'lib, ular ijrochilik maktabining shakllanishi, musiqiy tafakkurning rivoji, madaniy an'analarning davomiyligini ta'minlashda katta ahamiyat kasb etadi. An'anaviy ijrochilikda har bir cholg'uning o'ziga xos va alohida ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch" – Toshkent-2008.-B.176
2. Madayev O. "Xalq og'zaki ijodi". Toshkent "Mumtoz O'z"- 2010.
3. O'zbek musiqasi tarixi. Toshkent -1981.
4. Asqarov.A O'zbekiston tarixi (Eng qadimgi davrlardan eramizning V asrigacha) -Toshkent ,1994